

Wybory w 2019 r. powinny być zostać unieważnione

8 września 2023

Pegasus jest w Polsce nielegalny, wybory w 2019 r. powinny być zostać unieważnione, a służby – jak najszybciej poddane ścisłej, niezależnej kontroli – tak najkrócej można podsumować raport nadzwyczajnej komisji senackiej badającej wykorzystanie w Polsce oprogramowania Pegasus.

Raport komisji to solidny zastrzyk wiedzy o tym, jak dokładnie wyglądała inwigilacja niewygodnych osób publicznych – i co powinno się zmienić, żeby nie dochodziło do podobnych skandali.

Komisja Nadzwyczajna do spraw wyjaśnienia przypadków nielegalnej inwigilacji, ich wpływu na proces wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej oraz reformy służb specjalnych została powołana w styczniu 2022 r. W toku swoich prac komisja spotykała się z osobami inwigilowanymi oraz ekspertami, (m.in. Wojciechem Klickim z Panoptikonu). Poprosiła też o szereg szczegółowych analiz (jedną z nich przygotowaliśmy wspólnie z Barbarą Grabowską-Moroz).

W opublikowanym 6 września 2023 r. raporcie końcowym komisja podsumowała: „W Polsce programu Pegasus użyto w stosunku do osób, wobec których nie toczyło się żadne postępowanie dotyczące udziału w popełnieniu przestępstwa, a ofiarami inwigilacji stawały się osoby, które krytycznie oceniały politykę PiS. Inwigilowani tym programem byli m.in. senator Krzysztof Brejza, prokurator Ewa Wrzosek, mecenas Roman Giertych, prezydent Sopotu Jacek Karnowski, prezes Agrounii Michał Kołodziejczak czy przedsiębiorca Andrzej Długosz. Stosowanie systemu operacyjnego wobec wszystkich osób, wysłuchanych przez Komisję, rażąco naruszało [...] standardy konstytucyjne”.

Najważniejszą częścią raportu są rekomendacje dotyczące wprowadzenie obowiązku informowania osób o inwigilacji oraz kontroli nad służbami. Postulaty komisji są spójne z treścią założeń społecznej ustawy o kontroli nad służbami, przygotowanymi przez Fundację Panoptikon we współpracy ze środowiskami prawniczymi i organizacjami społecznymi i przesłanymi w tym tygodniu do wszystkich partii opozycyjnych.

1. Stworzenie instytucji, która będzie utrzymywała realną i apolityczną kontrolę nad działaniami służb: „Ustawodawca powinien zatem [...] rozważyć odmienny model nadzoru i kontroli nad służbami, oparty na powołaniu apolitycznego [...], niezależnego, pozostającego poza strukturą władzy ustawodawczej organu ochrony prawnej”.

2. Stworzenie mechanizmu informowania o inwigilacji: „Konieczność ochrony prawa do prywatności [...] [przemawia] za wprowadzeniem powszechnego obowiązku notyfikacji, czyli przyznania jednostce prawa do informacji o byciu przedmiotem działań operacyjno-rozpoznawczych, o pozyskaniu informacji na jej temat przez uprawnione instytucje, a także prawa dostępu do przetwarzanych przez służby danych osobowych”.

Wśród inwigilowanych znalazł się Krzysztof Brejza, szef sztabu Koalicji Obywatelskiej w 2019 r. Na podstawie rozmów z nim i opinii ekspertów komisja uznała, że „wybory z 2019 r. nie były uczciwe i nie dawały ich uczestnikom równych szans”. Komisja powtórzyła tezę przedstawioną przez byłego przewodniczącego PKW Wojciech Hermelińskiego i byłego Rzecznika Praw Obywatelskich Andrzeja Zolla, że gdyby Sąd Najwyższy dysponował w 2019 r. dzisiejszą wiedzą na temat stosowania Pegasus względem senatora Brejzy (szef sztabu KO), powinien unieważnić tamte wybory.

W związku z tym komisja rekomenduje, by „ABW zapewniało cyberbezpieczeństwo wszystkim sztabom wyborczym oraz by Sąd Najwyższy, stwierdzając o ważności wyborów, mógł badać przebieg całego procesu wyborczego, a nie tylko samego

głosowania”.

Stwierdzenie, czy doszło do przestępstwa, to zadanie prokuratury i sądów. Komisja „podjęła decyzję o zawiadomieniu prokuratury o możliwości popełnienia przestępstw związanych z aferą Pegasusa przez funkcjonariuszy organów władzy publicznej, powiązanych z zakupem i stosowaniem tego oprogramowania. Wśród nich znaleźli się m.in. byli i obecni ministrowie Mariusz Kamiński, Bogdan Świączkowski, Ernest Bejda, Michał Woś i Piotr Patkowski. W ocenie członków komisji zadaniem prokuratury będzie weryfikacja, czy doszło do popełnienia przestępstwa i kto ponosi za nie odpowiedzialność”.

Na posiedzeniu 7 września 2023 r. Senat przyjął raport Komisji. „W uchwale Izba przyjmuje ustalenia komisji, a ocenę praktyk opisanych w Raporcie i rekomendacje w nim zawarte uznaje za stanowisko Senatu”.

Autorstwo: Anna Obem

Na podstawie: [Senat.gov.pl](https://senat.gov.pl)

Źródło: [Panoptykon.org](https://panoptykon.org)